
Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Verksamhetsberättelse 2018

1 Ansvarsnämndens organisation och sammansättning

1.1 Ansvarsnämndens uppgifter

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar är enligt 10 kap. 8 § i kyrkoordningen ett särskilt organ för att pröva frågor om biskopars behörighet att utöva kyrkans vigningstjänst. Ansvarsnämnden ska självständigt fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen. Bestämmelser om ansvarsnämndens sammansättning, beslutsförhet och omröstningsregler finns i 14 kap. i kyrkoordningen. Ansvarsnämnden har att utifrån bestämmelserna i 8 kap. 8 § i kyrkoordningen pröva behörigheten att biskopsvigas hos dem som erhåller röster i nomineringsval. Ansvarsnämnden ska vidare, enligt 30 kap. 7 § i kyrkoordningen, pröva frågor om biskopars rätt att utöva kyrkans vigningstjänst. Ansvarsnämnden fastställde i inledningen av sin verksamhet en arbetsordning vari bl.a. regleras delegationer till nämndens ordförande och sekreterare.

Vid utgången av 2018 omfattade Ansvarsnämndens tillsyn 45 biskopar inklusive stiftsbiskoparna.

1.2 Ansvarsnämndens ledamöter och ersättare

Ansvarsnämnden ska enligt 14 kap. 2 § kyrkoordningen bestå av en ordförande som är eller har varit ordinarie domare, en ledamot som är präst och har avlagt teologie doktorsexamen, en ledamot som är präst och antingen har varit ledamot i ett domkapitel eller har annan motsvarande erfarenhet och en ledamot som är lekman och antingen har varit ledamot av ett domkapitel eller har annan motsvarande erfarenhet. För var och en av ledamöterna ska det finnas en personlig ersättare, som uppfyller de kvalifikationskrav som ställs för respektive ledamot.

Ansvarsnämnden har under år 2018 bestått av följande ledamöter och ersättare.

Ledamöter

Lagmannen Robert Schött, ordförande, prosten teol. dr Ingemar Söderström, kyrkoherden teol. dr Thomas Stoor och fil. dr Elisabeth Engberg.

Ersättare

F.d. lagmannen Fredrik von Arnold för Robert Schött, kyrkoherden teol. dr Carin Åblad Lundström för Ingemar Söderström, prosten Karl-Gustav Sjögren för Thomas Stoor och professor Eva Forssell-Aronsson för Elisabeth Engberg.

Sekreterare

Rådmanen Maria Wetterstrand Hagström.

Sammanträden

Under 2018 har nämnden sammanträtt sex gånger. Sammanträdena har ägt rum den 13 april, 31 augusti och 21 september i Uppsala samt den 26 januari, 11 juni och 18 december per telefon.

1.3 Kansli- och ekonomifrågor m.m.

Av 14 kap. 2 § fjärde stycket kyrkoordningen framgår att sekreterare och föredragande i ansvarsnämnden är en jurist som utses av nämnden. Sekreteraren anställs dock av kyrkokansliet som också – efter samråd med ansvarsnämndens ordförande – fastställer ersättning för sekreterarens arbete.

Ansvarsnämnden, som inte avses bedriva någon egen löpande tillsyns- eller utredningsverksamhet, har inte något självständigt budgetansvar eller egen internbudget. Kostnaderna för ansvarsnämndens verksamhet har för budgetåret 2018 täckts genom anslaget för verksamhetsområdet kyrkomötet.

Nämndens kansligöromål fullgörs av personal vid kyrkokansliet. Under året har nämndens sekreterare biträtts av planeringssekreteraren Karin Bohlin, rättsavdelningen.

Ansvarsnämnden har en egen hemsida som uppdateras genom kyrkokansliets försorg (www.svenskakyrkan.se/ansvarsnamnden).

2 Ansvarsnämndens inriktning och effektmål

Ansvarsnämndens verksamhet har liksom tidigare varit inriktad på att avgöra inkomna ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt samt att detta ska ske utan onödigt dröjsmål. Inriktningen är att medianåldern för avgjorda ärenden inte bör överstiga fyra månader för tillsynsärenden och två månader för ärenden om behörighetsprövning inför biskopsval.

3 Inkomna och avgjorda ärenden

Under året inkom 13 ärenden. Sju av dessa avsåg anmälningar mot biskopar, två avsåg behörighetsprövning inför biskopsval, tre var av administrativ karaktär och ett rörde avvisande av överklagande. Nämnden avgjorde under året dessa ärenden samt ett ärende som inkom under 2016.

4 Prognos om ärendeutvecklingen

Antalet inkomna ärenden var fler än antalet ärenden som inkom under 2017. Det saknas skäl att anta att antalet ärenden under 2019 kommer att bli fler i förhållande till antalet ärenden 2018.

5 Behov av översyn av vissa bestämmelser i kyrkoordningen m.m.

Utifrån Ansvarsnämndens perspektiv väcker rättsavdelningens promemoria *Vissa frågor om biskopsval* (dnr Ks 2017-1160) frågor om den nuvarande nominerings- och valprocessen, som bör aktualisera en fördjupad översyn av aktuella bestämmelser i kyrkoordningen utöver vad som tagits upp i promemorian.

Biskopens centrala roll i Svenska kyrkan gör ordningen för rekrytering/utväljande till uppdraget som biskop särskilt betydelsefull. Valet av biskop utgör beslut såväl om antagning till uppdraget som biskop som om tillsättning av en specifik befattning som biskop. Här kan noteras en betydande skillnad i förhållande till vad som gäller de andra uppdragen inom kyrkan vigningstjänst, för vilka antagning förutsätter särskild prövning av varje kandidats kunskaper och lämplighet (31 kap. 7 § och 32 kap. 7 § kyrkoordningen), medan befattning som präst eller diakon tillsätts efter ansökning av den enskilde samt prövningsförfarande och beslut av respektive arbetsgivare inom Svenska kyrkan. För att tillförsäkra valförsamlingen bästa möjliga underlag framstår det angeläget att inför val av biskop tillförsäkra varje röstberättigad bästa möjliga underlag för att fatta ett väl informerat och övervägt beslut. Utöver tillgången till kandidaternas CV, utfrågningar och andra publicerade intervjuer bör deltagarna i beslutsförsamlingen enligt föreskrifter i kyrkoordningen tillförsäkras möjligheter att få del av underlag som är självklara vid andra tillsättningsförfaranden, såsom delaktighet i en närmare diskussion om de krav som kan ställas i förhållande till just denna tjänsts särskilda karaktär och innehåll, samt tillfälle till dialog ned kandidaterna, med möjlighet fördjupande frågor.

Uppsala den 25 juni 2019

Robert Schött
Ordförande

Maria Wetterstrand Hagström
Sekreterare